

De littera U

capit Hierony. sup eplam. ad Titū diligēter attēde textū z ordi
nē lectōis vt etiā lib. iij. sup epla ad Ephesios videt huc vsq
nibi vtra positū z psequētiā textūq ordinis intulisse.

Uessere vulgo wyrffel; q̄ alio noie q̄dratalia dicunt̄ grēce p̄o
cubi. Plā ser habet lateraz; septē habet puncta vt cōis; si fuerit ea
oppositio. **U**alus p̄o qui grēce dicit̄ astragulus non significat
wyrffel; vt ap̄d nos habet; nā habet̄ quatuor tm lateraz p vario
iacu varia puncta dat. At tessera etiā dicit̄ p̄ceptū duc̄ quo vl
ad aliq̄d op̄ vel ad bellū; mouet̄ exercitus.

Uoties z q̄ties scribi debēt; nō q̄tiens vel toties; vt tradit̄ pri
scian? Sic em̄ dicit̄ Laper grāmatic? sine n scribēda sūt; mili
es ceteris; q̄ties toties; pari em̄ rōne sicut nemo dicit̄ mili
ens pel deties; z sic de silib? ita nec q̄ties toties; n̄rē huic opinio
ni suffragat̄. Angel? politian? h̄ ai aduerte nō latine dici milesi
es sicut mos est indoctor̄ s̄ milies. Itē dicēdū nouies a nouē
nō nonies; nec itē dicim? vnies binies trinies quadries sed se
mel bis ter quater.

Uestamentū vetus z nouū; ab idoneis z elegātibus scriptori
bus d̄ instrumentū vetus vel nouū. q̄ vtiē Hierony. tertulia
nus z aliq̄dē tñ etiā vocāt̄ testamētū; z q̄re dicat̄ testamētum
reddat̄ rationē Lactan. lib. iij. ca. xx. dices; Moyses z idē ipi p̄
phetē legē q̄ iudeis data erat; testamētū vocāt̄; quia nisi testa
tor mortu? fuerit nec p̄firmari testamētū potest; nec sc̄ri qd̄ i eo
scriptum sit; quia clausum z ob signatum est.

Uymelicus ^{ovxue} ^{Δικος} dicit̄ histrio; scribitur th aspirato
z y grēco; male autē de p̄sēra. dist. v. ca. nō ministros scribit; vbi
est temelici; cū scribere deberet thymelici; melicus autē dicit̄ om̄
nis poeta musicus z lyricus.

Uerillū vel signū **U**en. bāner. inde signifer qui signū fert; vt
imperij signifer; est dux noster wirtenbergēsis **U**altricus; La
ue ne dicas pānerū qm̄ latinum non est.

Uterus differt ab alio. **U**lius nāq̄ est p̄ quā deflūt sordes
vterus autē in quo mulieres p̄cipiūt; qui z locia doctor̄ lib? dis
sertis appellant̄. Cato de re rustica. Si mulier locos fouebit;
Varro atē sic loci muliebres in quib? nascēdū iucia p̄sistūt. Ab
imperito autē vulgo matricē vocat̄. Cū matricē sit femia fetus.

gratia cōparata. Columella de columbis loquens. Idē de gal-
linis: primū q̄ secretissima cubilia eligūtne incubantes matrī-
ces ab alijs auib⁹ inquietent: nā 2 octies anno pullos educat si
bona est matrī: 2 columella alibi sint ergo matrīces robusti cor-
poris q̄drate pectorose magnis capitib⁹. Embria etiā imperiti
medicū embriones, vocāt, hęc raphael regius: uterus igit vul-
go bermuoter: significat embria vngelborn kind: Matric ein
zuebt muoter.

Vacatio vel imunitas vulgo exemptio dicitur:
Vacatio studij vel studiorū significat libertatē (vt ita dicam)
cessationē a studijs quā vulgo barbari 2 nō latini dicūt vacanz
tiam: habem⁹ (dicētes) iam vacātiās, nō ita loquunt̄ docti: s̄ vt
p̄cepi. Justinus in. xi. macedonib⁹ imunitatē cunctarū rez p̄ter
militie vacationē dedit: idē dicit in primo lib. vii 2 Fran. phil.
ep̄lax. lib. i. ad Andream cōstantinopolitanū theologū: vez cum
per studij vacationē dabit. Ibo in vberomā idē lib. iij. ep̄lax:
ad Albertū zancarū. Cui cū respondissem nō esse me p̄ id t̄pis
mediolanū sed bononiā potius repetitur. Et ad p̄imas de id
vacationes studij iturum mediolanū.

Vulua idē est q̄ loci vel uter: de quibus supius. i. locus ven-
trisc̄ receptaculū, in q̄ mulieres p̄cipiūt, 2 i quo partus p̄sistit.
teuto. die stat in lyb do die burt in lyt. Sed differunt vulua et
uterus q̄ uterus vel q̄ idē est loci sunt tantū in muliere: vul-
ua aut in alijs aialibus. Quā differentiā ostēdit Plini⁹. li. xi.
ca. xxxvij. dicēs feminis eadē oīa p̄ter vesicā 2 int⁹ utricul⁹: vñ
dicitur uterus q̄ alio noie locos appellāt, hoc in reliqs aialibus
vulua: ergo improprie loq̄ret̄ Hierony. in Jobeū dicit quare
eduxisti me de vulua matrī mee. sed illa differētia nō oīno ob-
seruatur: cū cornelius celsus scribat. Si infans in vulua deces-
sit quo facilius eiciat. Inter uter autē ventrē 2 alūū differētiā
ponit Serui⁹ in primo eneidōs. Uterus est mulier: alūus est
quo defluūt sordes. Salusti⁹. Simulas alūū purgare. Uter
vero qui videtur. Vulua autē nō significat mēbz illud mulier:
genitales sed cunnus p̄ duplex n: vñ Marcialis in gallā mere:
uicē: accessi quoties ad opus mixtisq̄ mouemur inguinibus:
cunn⁹ nō taces: ip̄sa taces: diū faceret vt tu loquer: 2 ip̄e taceret.

Delittera U

Offen dor cūni garrulitate tui: sed pro ch doloꝝ rusticani sacer
dotes nihil nouerūt de hac re corrupte: pp loꝝ vt in plibus alijs
Ita in hac dictōe sacras lras interpretātes, credētes nō ad se per
tinere: id qđ in primis scire deberēt. Sed trāseat iste error cum
ceteris multis alijs: dūmodo dijs placeat alios inducere mo
res. Cōtra qđ inuēditos z nihil discōmētes sacerdotes acerbis
sime loq̄t. **S. Hierony.** in eplā ad marcellā, cōtra eosdē idem
Hierony. in eplā ad Vigilantiū ita scribit, nō eiusdem bois z
aureos nūmos et scripturas p̄bare, degustare uinaz p̄betas z
apostolos intelligere.

Vitulus nō solū dicitur ex bob⁹ genit⁹, teuto, ein helblin: sed etiaz
ex ceteris quadrupedib⁹ maiorib⁹: vt vitul⁹ eq̄, Fulbin: qui pp̄ie
uocat equulens. **Plin⁹** de elephātis lib. viij. na. hysto. ca. i. at
q̄ ita salutatio sidere in seluas reuerti vituloz fatigatos p̄ se fe
rētēs. Et idē lib. ix. cap. vi. de balenis piscib⁹. Irripunt ergo in
secreta ac vitulos eaz z feras: vt etiā i annū grauidas lacerant
morsu.

Victualia nō latine z sincere dicim⁹: vide in dictiōe cōmeat⁹
qua tamē quidā vsi sunt: p̄sertim iurisconsultus. ff. p̄ socio. l. si
fratres. s. si quis.

Vitul⁹ marin⁹: a grec⁹ phoce dicitur: est pisc⁹: siue pot⁹ belua
mar⁹: cozio z pilis: terra parit in terra pecudū more: canum mo
do cohereret parit nunq̄ geminis plures: de quibus reb⁹ le
ge **Pliniū** in. ix. de vitulo marino.

Vingues z yngule differūt vide **Carolū** de salutatiōib⁹.
Verna dicitur sū vel serua ex ancilla nra in edib⁹ nris nata. vñd
vernacul⁹ a. um. Et vernaculū appellam⁹ quicquid in domoz
in patria nra natū est: vt vernacul⁹ me⁹ a. ciuis z p̄terran⁹ me⁹.
teuto, ein lantz mā ader mit burger: nō lantz mā ann⁹ me⁹ est in
docti dicitur. Itē vernaculā linguā dicim⁹ cōmunē et vulgarem.
Hieronymus. Ita illi a pua etate vernacula sui sermonis
uocabula paucissimis sensib⁹ ibiberēt: quā impiti z idocci ma
ternā linguā vocāt: vel maternū ideoma: vel sermonē: posset tū
tollerari: si dicerem⁹ patria lingua, vel patrius sermo. **Plini.** in
eplāz lib. iij. ad antoniū suū. Ac pot⁹ vt **lucreti⁹** ait: egallate
patrij fmoīs. Et **Licero** de finib⁹ bonoz lib. i. Tur ingrauis

finitis reb⁹ nō delectet eos patri⁹ fmo: Patri⁹ em̄ vt caper grā⁹
maticus tradit a patria, patern⁹ a pater descēdit. Etiā idioma
(qđ scribit̄ in prima ⁊ scđa syllaba p̄ latinū) nō ideoma, vt indo
eti scribit̄, venit ab idiota qđ fecit illiteratū ⁊ indoctū ⁊ plebeium,
significat igit̄ idiota iusticiā ⁊ it̄ ita dicit̄ plebeitatē ⁊ capit̄ p. p̄
pueritate locutionis.

Uicior oris, dicitur ille qđ vasa vinaria religat stipatq; tento,
ein binder, qui et a doctis doleari⁹ etiā dicit̄. Sic etiam pellio
nes sunt qui vestes pelliceas, ⁊ alia ex pellibus opera faciunt.
tento, byriner, doleator autem ⁊ pellifer que in vlu tū sunt nos
stris, vix vsitata sunt tam crebro apud idoneos.

Vigilia brē virginis vel vigilia Laurentij, vel Thome apli
quare dicit̄ vide de f in dictione festum.

Vnicuiq; habet accentū in penultima, nō añ penultima:

Virgo ḡginis, a viridiorē etate dicta scđs Priscianū ḡgene:
femi, tñ, ego autē dico esse ḡe, cōis nō solū auctoritate Hiero:
nyini sultusq; in plogo sup Joannē dicit̄, vt virgñē virgo ser:
uaret, sed prisciano multo doctioris, Nonij Marcelli, qui dicit̄:
virgines nō solū femine dicunt̄, vtz etiā pueri inuestesnam ⁊
quicūq; ex phebīs exceller̄t de virginari, dicebant̄; vnde ⁊ er:
rant si credimus valle in raudēsem qđ dicunt qđ celibatus sit in
viris qđ ḡginitas in femellisq; celebs dicit̄, nō qđ ducat castā
vitā, qđ nō sit marit⁹ ⁊ si sit impudicissim⁹. Inde celibar⁹ dici
tur; nō matrimoniū, pluresq; celibatu sūt impudici q̄ in matri:
monio; sic etiā nota matres (teste Seruio) ḡgines nō nunquā
appellari hinc Virgi, de pasiphæ loquēs ait. Ah ḡgo infelic
que te demētia coepit. Et Terent⁹ in Ecyra, nā vicū est oblatu:
virgini olū ab nescio quo improbo.

Vinum ^{meratum}
in dictione merum pulchra videbis.
^{dilutum}

Vacatio, vt supius dixi, latinū est; nō vacantię, vñ paulus in
risō sultus de ver. sig. mun⁹ dicit̄ altero mō on⁹, qđ cū remittā
vacationē militiē munerisq; p̄tat. Et Licero delegab⁹, nullā ri:
bi a causis vacationē dari video; ⁊ Lactan. cum haberet magi
stratus officio vacationē vt in plurimū aduerbiū barbarū est.

De littera U

Ualidus a valere qđ significat posse; est firmus/potens/robustus/sz valētes dicimur, vel sanos/vel robustos, vt Lucilius saty. lib. i. quē necq; lucanis orūdi montib; tauri, ducere p telo valis dis cernicib; posset. Semidocti autē litteratores/accipiūt validum z valentē p erudito z docto, vt valet magistru/ dicentes; est pōt magistru; qđ est hęc sentētia. Itē est validus doctor, quod valet/est robustus doctor, validus em̄ z valēs; marie ad corpus et corporis dispositionē referūtur, sed qđ loquar de trivialib; grā maritū; s; sup quidā poeta germanus in sua comoedia noiauit quendā nobilē validū, teuto; Fest; quod epithetū rusticū est p; accommodatū; nō pōt attribui nobilitatis decori.

W

Uulfin nulla dictioe latina poni debet, qz nō est littera, vnde linus/nō wendelin; vulgus/nō wulgus, ludouicus/nō ludouicus, guilielmus/nō wilhelmus. Itē wolfgangus/lego apō scriptor; res/nō wolfgangus; nō walbert; sed valbert;. Sed frācigene pponunt g; vt gualter; guilielmus, guendelinus, z sic ipsi dicerent guolfangus, qđ purz teutoniciū est. Tūbingen/nō turwinge; dico autē i latinis dictionib; de vernacula lingua nihil mihi curę est, nec eius ego pcepto. Hic etiā nota, vulgus esse ge, malsu, z neutri. Et cū est neu, ge, caret plū nūero. Cū ōo mas, ge, habz vulgus. Lice. iij. lib. de na. deo. nū de patre eoz saturno negari pōt quē vulgi marie colūt.

Vulgus

Vicē in actōz vice in ablatiuo; s; n̄ habet, vt ego gero vicē; am, qđ nri vulgo dicūt; volo te puidere; vel volo locū tuū subire. Inde venit vicari; qui vicē alterius gerit. Sicut vicarius eccle; qui nō est verus pastor; sed aliū puidet; vt more nostro loquar. Et vicari; scholasticoz; vel scholici vicari; quos vulgo et nō satis latine; puifores; noiamus. Dicimur etiā; volo tibi pccitare vicariā opam; vicariā mortē accipit Quintilia, in decla, mortez quā vnus p alio subit; qđ nri dicūt; volo te puidere, teuto, ich vil dich ver wessen. Vicē etiā aliqñ significat incōmodū aut poenā. Horati; primo carminū; vicēsq; sup pbē te maneat; aliqñ piculū; Dec; Brutus ad Liceronē nunc ōo cū sibi cū tyronib; egētissimis valde z meā z vestrā vicē timeā necesse est. i. periculum. Et Virgili. in. iij. nec tela nec vllas vitauisse vices. Cane dum autē est diligēter; ne dicas, vt; barbari; p; uenerunt; hac vna

De littera U CXXVII

vice tñ volo tibi morem gerere; sed dicas nunc tñ, nec vna vice tñ, sed semel tantum, nec duabus vel tribus vicibus &c. Sed bis, ter, quater, vel secundo, tertio &c. nec dicas, da mihi veniam, pro hac vice tantum; sed dicas nunc tantum. Nec item quod vicibus, sed quoties, neq; multis vicibus, sed plerumq; sepe, sepe, penumero; nec dicas veniam ad te alia vice, sed alias. Nec primo, sed secundo, tertio, &c. At vice versa, lego apud iurisconsultum, ff. de libe. cau. l. i. Bene inq; Uersa enim vice dicemus libere parentum etiam inuitorum eandem facultate dare & apud Seneca in hercule ortheo. Sic deprehe sum fulmen & versa vice.

Uespero venit vespertinus; sicut a matuta matutin? Uroz autem vehementer; cur valla dixerit, et vt alij vtuntur, vesper tinus quasi vespertinus non satis latine vel vsitate diceretur; cum parens lingue Cicero eo vsus fuerit; dicit enim, ij. de natura deorum, tum vespertinis temporibus desitescendo stutum matutinis rursus si aperiendo imutat. Et cornelius celsus libro. ij. nam vere meridianis temporibus calor nocturnis atq; matutinis simulq; etiam vespertinis frigus est. Et plini libro x. na. by. cap. xxi. Et preposteri eorum vespertini cantus &c. vide at igitur valla qui viri eo vsi fuerint.

Uinare non est vinam facere, vt indocti et non latini putant, quod meire verbo latino dicitamus, in preterito minci; mingo enim apud idoneos non crebro legitur, sed significat in aquam imergit et natando emergere. Plinius in. xi. ea est causa quare sub aqua diu ranę & phoce vinentur. Hinc vinatores dicuntur qui merces e mari extrahunt leuantq; nauigij gratia iactatas.

Ungentum non est vt vulgus existimat tenax illa compositioque medicamenta dicuntur, qua chirurgi vtuntur ad vulnera sananda. Sed comixtio diuersorum odoruz; addito oleo aut balsamo aut alio ad ungenda corpora deliciarum atq; luzurie gratia inuenta. Hic obiter nota, chirurgum dici manua lem vt ita dicam medicuz, teuto, wundantę. Et scribitur per eb aspiratum et i latinum cuius ars chirurgia dicitur, unguentarios nostri vocant unguentorum venditores, qui a grec myz

ropole dicuntur penultima longa, et myropolion tabernam vnguentariam; medicamentarius autem dicitur confector medicamentorum, vulgo nostri/apotecarium, vocant.

Vaticum latine grece ephodioci dicitur, hoc est quod viae causa paratum est, nostri vulgo vocant, sumptualia, vel barbarissimae cerialia, viaticari antiquum verbum est viaticum parare.

Ventrale est tegumentum ventris; humerale est tegumentum humeri; et lumbale est lumborum, pectorale quod pectus quod grece thorax dicitur, siue sit lancum siue ferreum. Brachiale brachiorum. Frontale, frontis; tibiale tibiarius in cruribus. Inde humerale vel ventrale potest dici quod barbari et soloeciste vocant ambosi in vel lumbasius, Paulus iuriscōsultus. si tibiale vel humerale miles alienavit castigari verberibus debet lumbale (vt dixi) est tegumentum lumborum, quod ad hoc vestimenti genus nostrorum non quadrat, audio autem a doctis hanc nostram vestem, ventrale scilicet dici latine abolla grece diplois. Est enim abolla duplici panno confecta vestis; quae grece diplois dicitur, de qua dictione abolla, fit metio apud martialem sepe, Iuvenalem in tertio saty, et apud Seruium; Illud Virgili enarrantem, Et duplicem ex humeris reiecit amictum. Et apud Horatium, Contra quem duplici panno patetia vellat. Tibiale autem significat vernacula nostra lingua; hofsen, quod indocti caligas vocant; caliga enim est genus calciamenti; vnde diuus Hieronymus in epistola ad virginem quendam. Caliga quoque ambulantis nigella, ac nitens; stridore ad se iuvenes vocat; vbi manifeste de calceis puellae loquitur. Et sextus aurelius. Caligula, fuit filius germanici; et quia natus in exercitu fuerat, cognomen tum calciamenti, militaris; scilicet calige; caligula sortitus est. Caliga calciamento militaris; caligatus miles dicitur, eo quod caligas clavis suffigebat; inde militibus caligatus dicit iureconsultus. Et de custo. re. vbi acursius caligatus exponit pro infirmis et obscuris; ineptissime.

Unus non comparatur, ergo vnicus, quo quidem vnicus non est latinum.

Ultimum supinum nunquam construitur cum verbis im-

De Coloribus varijs CXXVIII

portantibus motum de loco, ut dicit valla. Sed bene vltima
 lupina conferuntur cum nominibus adiectivis: ut *facilis dictu*,
iucundu aspectu, *horribile visu*. Invenitur tamen vltimū lupi
 num regi a verbo, sed rarissime quod vix semel atq; iterum in
 uenitur. Si, cato, de re rustica, primo cubitu surgat, postres
 mus cubitum erat et statius in primo achilleidos. *Quem tūc*
venatum rediturum in Almine primo opperrens &c.

De coloribus varijs pictorū,

Si hic vel in ceteris his nostris cōmentarijs aliquando er
 raucro: queso obsecroq; o germāi scholasticū nolite me caninis
 dentibus insequi: aut de amico vestro triūphare cum hęc omz
 nia nostra in vestram vtilitatem scribantur: q; si duces haberē
 nostri operis: multo melius veriusq; scripsissem. Et vt ad in
 titulum accedam, video nostros plurimū errare in colorum no
 minibus: vnde quantum potui ex Aulo gellio: ceterisq; scrip
 toribus idoneis: quedam de coloribus excerpti: in quibus si erra
 uero: corrigite precor: non obtretrate. Sunt autem hęc ex gellio
 lib. ij. nocti. aa. **F**ulvus enim & flauus: & rubidus et pbenice?
 et rutilus: et luteus: et spadix appellationes sunt ruffi coloris:
 aut acuentis eum quasi incendentes: aut cum colore viridi mi
 scentes: aut nigro infuscantes: aut virenti sensum albo illumi
 nantes: nam pbenicens quem greci ποικίλον v dicūt, noster est:
 et rutilus, et spadix pbeniciei ουροβυρα i. cognata: qui fa
 ctus grece noster est: exuberantiam splendoremq; significabat
 ruboris. **F**ulvus autem color est: de ruffo et viridi mixtus. In
 alijs pl^{us} viridis: in alijs plus ruffi habere: vnde fulua est aquis
 la: et iaspis: fuluum est aurum: et arena fulua: et leo fuluus est.
Flauus cōtra videt ex viridi & ruffo & albo cōcretus: sic come
 dicunt flauē: Pacuvius: aquam flauam dixit. **R**ubidus autem
 et ruffus atrozē nigrozq; multo mixtus: mea opinione, teuto
 bron. **L**uteus contra ruffus color est dilutior, gantz rot. **H**ęc
 ex gellio **V**iridis item color plurimis vocabulis dicitur. **est**

Apologia ad lectore.

Ruffi spes

fulug

flaug

Rubidg

Luteg

Viridis spes.